Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
YVESA BOTA
od 4. rujna 2014.[1]

Predmet C–336/13 P

Europska komisija
protiv

IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH

„Žalba – Komisijina odluka kojom se određuje povrat financijske potpore – Poništenje odluke od strane Općeg suda – Izvršenje presude – Izračun kamata na iznos koji treba vratiti“

I – **Uvod**

1. Europska komisija je odlukom od 4. kolovoza 1992. IPK-u International – World Tourism Marketing Consultants GmbH[2] dodijelila financijsku potporu od 530.000 ekija za projekt osnivanja banke podataka. Prvi je dio financijske potpore, odnosno 318.000 ekija, isplaćen u siječnju 1993.

2. Smatrajući da je financijska potpora nepravilno dodijeljena, Komisija je odlukom od 13. svibnja 2005.[3] poništila odluku o dodjeli te je 4. prosinca 2006. donijela odluku o povratu koju je IPK izvršio time što je 15. svibnja 2007. vratio isplaćen iznos od 318.000 eura uvećan za zatezne kamate.

3. IPK je podnio žalbu protiv odluke od 13. svibnja 2005., a Opći sud je presudom IPK International/Komisija (T-297/05, EU:T:2011:185), donesenom 15. travnja 2011.[4], poništio tu odluku jer Komisija nije poštovala zastarni rok koji se primjenjuje na pokretanje postupka glede sporne nepravilnosti.

4. Izvršavajući tu presudu Komisija je dopisom od 14. listopada 2011. IPK-u uručila odluku[5] o plaćanju ukupnog iznosa od 720 579,90 eura, od kojih 530.000 eura odgovara glavnom iznosu financijske potpore, 31 961,63 eura zateznim kamatama koje je IPK isplatio i 158 618,27 eura „kompenzacijskim“ kamatama čiju je stopu odredila Komisija i koja odgovara stopi koju primjenjuju Europska središnja banka[6] i Europski monetarni institut, prethodnik ESB-a, za glavne operacije refinanciranja.

5. Budući da je IPK zahtjevom podnesenim 22. prosinca 2011. podnio tužbu za poništenje sporne odluke, Opći sud je presudom IPK International/Komisija (T-671/11, EU:T:2013:163)[7] poništio tu odluku u dijelu u kojem je iznos kamata koje je potrebno isplatiti IPK-u ograničen na 158 618,27 eura.

1 — Izvorni jezik: francuski
2 — U daljnjem tekstu: IPK
3 — U daljnjem tekstu: odluka od 13. svibnja 2005.
4 — U daljnjem tekstu: presuda od 15. travnja 2011.
5 — U daljnjem tekstu: sporna odluka
6 — U daljnjem tekstu: ESB
7 — U daljnjem tekstu: pobijana presuda

6. Sada je žalbom koju je podnijela Komisija protiv te presude pokrenut postupak pred Sudom. Tom se žalbom u biti ističe pitanje prirode, stope i trajanja dugovanih kamata na iznose koje Komisija mora isplatiti ili vratiti IPK-u nakon poništenja odluke od 13. svibnja 2005.

7. U ovom mišljenju predlažem Sudu da djelomično prihvati žalbu.

8. Naime, zastupat ću stajalište da je Opći sud, time što je odlučio da se zatezne kamate moraju izračunati na temelju glavnog iznosa tražbine, uključujući ranije obračunate kompenzacijske kamate, počinio pogrešku koja se tiče prava s obzirom na zateznu, a ne kompenzacijsku prirodu ranije obračunatih kamata, što opravdava djelomično ukidanje pobijane presude.

9. Predložit ću Sudu da o ovom pitanju konačno presudi na način da odluči da se zatezne kamate mogu izračunati jedino na temelju glavnog iznosa tražbine.

II – **Pobijana presuda**

10. U prilog tužbi pred Općim sudom IPK je naveo jedan tužbeni razlog koji se sastojao od dva dijela, a temeljio se na povredi članka 266. UFEU-a, te je tvrdio da je Komisija počinila pogreške koje se tiču prava, s jedne strane, odredivši stopu kompenzacijskih kamata koje su trebale biti uvećane za dva postotna boda u odnosu na kamatnu stopu ESB-a za glavne operacije refinanciranja i, s druge strane, propustivši izračunati zatezne kamate iako su se one trebale obračunavati od objave presude od 15. travnja 2011. i biti izračunane na ukupan iznos tražbine, uvećan za kompenzacijske kamate.

11. Opći sud je pobijanom presudom udovoljio tužbi, prihvativši oba dijela tužbenog razloga koji je naveo IPK.

12. U tom pogledu Opći sud je najprije u točki 34. pobijane presude istaknuo da iz presude od 15. travnja 2011. nije proizlazila nikakva Komisijina obveza vraćanja financijske potpore IPK-u, s obzirom na to da je Opći sud u toj presudi potvrdio činjenična utvrđenja iz odluke od 13. svibnja 2005. o nepravilnostima koje je počinio IPK, a koja su, u načelu, opravdavala poništenje te financijske potpore te je samo poništio tu odluku zbog Komisijina nepoštovanja relevantnog zastarnog roka. Opći sud je iz tih utvrđenja zaključio da je sporna odluka „jedini pravni temelj predmetne glavne tražbine“.

13. Nadalje, kad je riječ o kompenzacijskim kamatama, Opći sud je u točki 36. pobijane presude podsjetio da je ustaljena sudska praksa priznala da[8], neovisno o njihovu točnom nazivu, te kamate uvijek moraju biti izračunane na temelju kamatne stope ESB-a za glavne operacije refinanciranja uvećane za dva postotna boda. Opći sud je dodao da je to paušalno povećanje bilo primjenjivo u svakom slučaju a da pritom nije trebalo konkretno utvrditi je li ono bilo opravdano s obzirom na pad vrijednosti valute u državi članici u kojoj je vjerovnik imao sjedište tijekom predmetnog razdoblja, nakon čega je u točki 38. dodao da je navedeno paušalno povećanje primijenjeno kako bi se u svim zamislivim okolnostima spriječilo stjecanje bez osnove.

14. Opći je sud u točki 39. pobijane presude iz prethodno navedenoga zaključio da je Komisija pogriješila kad je propustila povećati stopu kompenzacijskih kamata.

15. Naposljetku, kad je riječ o zateznim kamatama, Opći sud je u točki 41. pobijane presude podsjetio da „ustaljena sudska praksa priznaje bezuvjetnu Komisijinu obvezu plaćanja zateznih kamata, osobito u slučaju kad je njezino ponašanje dovelo do izvanugovorne odgovornosti Unije, za razdoblje koje slijedi nakon objave presude kojom je utvrđena ta odgovornost [...], kao i u slučaju povrata neopravdano

8 — Opći sud je citirao točku 64. presude Corus UK/Komisija (T-171/99, EU:T:2001:249), točke 130. do 132. presude AFCon Management Consultants i dr./Komisija (T-160/03, EU:T:2005:107) kao i točku 29. i točke 77. do 80. presude Idromacchine i dr./Komisija (T-88/09, EU:T:2011:641).

isplaćenih iznosa nakon donošenja poništavajuće presude". Zatim je Opći sud istaknuo da nijedan Komisijin argument nije uspio otkloniti tu „načelnu obvezu" u ovom slučaju, ustvrdio je da je naprotiv ta institucija na raspravi priznala da duguje zatezne kamate koje teku od objave presude od 15. travnja 2011., što je zabilježeno u zapisniku s rasprave, te je iz toga zaključio da Komisija na dugovanu glavnicu, kako je priznata u spornoj odluci, mora plaćati zatezne kamate koje, zbog sporazuma stranaka o tome, teku od 15. travnja 2011. „i to neovisno o tome što je navedena odluka jedini pravni temelj predmetne glavne tražbine".

16. Opći sud je u točki 42. pobijane presude smatrao da se zatezne kamate moraju izračunati na temelju dugovane glavnice, uvećane za ranije obračunate kompenzacijske kamate, s obzirom na to da „iako sudska praksa Općeg suda u načelu ne dopušta ni kapitalizaciju ranije nastalih kompenzacijskih kamata ni kapitalizaciju zateznih kamata koje su obračunate nakon objave presude kojom se priznaje postojanje tražbine, Opći sud ipak nalaže da se zatezne kamate koje su dospjele do plaćanja cjelokupnog iznosa izračunaju na temelju glavnog iznosa tražbine uvećanog za ranije obračunate kompenzacijske kamate". Opći sud dodaje da „[s]e ovim pristupom stoga razlikuju kompenzacijske kamate od zateznih kamata, pri čemu potonje trebaju voditi računa o ukupnom financijskom gubitku, uključujući onaj koji je nastao zbog pada vrijednosti valute".

III – **Žalba**

17. Komisija zahtijeva da se ukine pobijana presuda i da se IPK-u naloži snošenje njezinih troškova.

18. IPK zahtijeva da se odbije ova žalba i da se Komisiji naloži snošenje troškova.

A – *Žalbeni razlozi i argumenti stranaka*

19. Svojim prvim žalbenim razlogom Komisija prigovara Općem sudu da nije uzeo u obzir sudsku praksu Suda u skladu s kojom je svrha kompenzacijskih kamata neutralizirati inflaciju.

20. Prema mišljenju Komisije, iz presude Mulder i dr./Vijeće i Komisija (C-104/89 i C-37/90, EU:C:2000:38, t. 214.) kao i iz sudske prakse Općeg suda, a posebno iz presude Agraz i dr./Komisija (T-285/03, EU:T:2008:526, t. 50.), proizlazi da je svrha kompenzacijskih kamata naknada gubitaka koji su posljedica pada vrijednosti valute nakon nastanka štete tako da bi one morale odgovarati stvarno utvrđenoj stopi inflacije tijekom razdoblja o kojem je riječ u državi članici u kojoj predmetno društvo ima sjedište.

21. IPK replicira da Opći sud izričito navodi pad vrijednosti valute jer je smatrao da bi taj pad morao biti neutraliziran kompenzacijskim kamatama, da je godišnja stopa inflacije u državi članici u kojoj vjerovnik ima sjedište, koju je za predmetno razdoblje utvrdio Eurostat, uzeta u obzir jedino za utvrđivanje toga da je zaista došlo do smanjenja vrijednosti valute i da ono nije jedini čimbenik za izračun kompenzacijskih kamata.

22. Svojim drugim žalbenim razlogom Komisija tvrdi da Opći sud, suprotno onomu što je utvrđeno u sudskoj praksi Suda, nije razlikovao kompenzacijske od zateznih kamata. Dok je izričita svrha prvonavedenih kamata neutralizirati gubitak vrijednosti imovine vjerovnika zbog inflacije, cilj drugonavedenih kamata jest isto tako potaknuti dužnika da čim prije podmiri svoj dug, zbog čega su one u pravilu više od kompenzacijskih kamata. Tako Opći sud nije vodio računa o tom razlikovanju kad je u pobijanoj presudi paušalno odredio iznose tih dviju vrsta kamata na istoj razini.

23. IPK odgovara da ovaj žalbeni razlog, suprotno onomu što je navedeno u trećem žalbenom razlogu, ne uzima o obzir ključnu razliku u izračunu dviju vrsta kamata, s obzirom na to da se zatezne kamate ne izračunavaju samo na temelju glavnice, već se glavnica uvećava za dospjele kompenzacijske kamate.

24. Svojim trećim žalbenim razlogom Komisija prigovara Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava kad je kapitalizirao kompenzacijske kamate i zaračunao zatezne kamate od 15. travnja 2011.

25. U tom pogledu Komisija, čija je argumentacija usredotočena na zatezne kamate, tvrdi da joj Opći sud ne može retroaktivno nametnuti plaćanje kamata počevši od objave presude od 15. travnja 2011. u kojoj nije bilo naloženo plaćanje takvih kamata. Osim toga, ona prigovara da je Opći sud postupio nedosljedno jer je odlučio da zatezne kamate teku od 15. travnja 2011., a istodobno je presudio da obveza plaćanja proizlazi isključivo iz sporne odluke.

26. IPK smatra da je jedini predmet presude od 15. travnja 2011. bilo ispitivanje zakonitosti odluke od 13. svibnja 2005. i da činjenica da Opći sud nije ispitao pravne posljedice te presude Komisiju ne oslobađa njezine obveze plaćanja kako zateznih tako i kompenzacijskih kamata. Kad je konkretnije riječ o zateznim kamatama, IPK tvrdi da je Komisija u spornoj odluci priznala da ta obveza proizlazi iz članka 266. UFEU-a i da je, štoviše, na raspravi pred Općim sudom priznala da je bila dužna plaćati te kamate od 15. travnja 2011. Prema mišljenju IPK-a, te kamate trebaju biti izračunane na temelju iznosa glavnog duga uvećanog za kompenzacijske kamate.

27. Svojim četvrtim žalbenim razlogom Komisija prigovara Općem sudu da je u točkama 34. i 44. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava kad je pogrešno tumačio spornu odluku kao i presudu donesenu u predmetu T-297/05 i kad je iskrivio činjenice.

28. U tim je točkama Opći sud osobito smatrao da je sporna odluka jedini pravni temelj glavne tražbine o kojoj je riječ i da stoga nije bilo potrebno odlučivati o tome je li Komisija povrijedila članak 266. UFEU-a time što nije uzela u obzir sve posljedice koje proizlaze iz izvršenja presude od 15. travnja 2011.

29. Međutim, prema mišljenju Komisije, to obrazloženje sadrži pogrešku koja se tiče prava s obzirom na to da je nakon poništenja sporne odluke prvotna odluka o dodjeli „oživljela“. Ona je, među ostalim, u suprotnosti sa spornom odlukom, koja se izričito temeljila na članku 266. UFEU-a, i s presudom od 15. travnja 2011., koja je poništila spornu odluku zbog zastare, a pritom prvotnu odluku o dodjeli nije proglasila nepostojećom.

30. Iako je IPK priznao da se Opći sud pogrešno nije oslanjao na članak 266. UFEU-a, on smatra da ta pogreška koja se tiče prava nije utjecala na izračun kamata s obzirom na to da, iako je taj članak pravni temelj sporne odluke, iz toga ne proizlazi da je Opći sud morao voditi računa o nepravilnom ponašanju vjerovnika prilikom izračuna kamata.

31. Svojim petim žalbenim razlogom Komisija smatra da je obrazloženje presude glede stope kompenzacijskih kamata i dana kad su počele teći zatezne kamate nedostatno i proturječno. Nedostatno je zato što Opći sud nije ispitao argumente Komisije. Kontradiktorno je zato što je Opći sud utvrdio, s jedne strane, da je sporna odluka jedini pravni temelj isplate i, s druge strane, da se kamate duguju od presude od 15. travnja 2011.

32. IPK sa svoje strane smatra da je obrazloženje pobijane presude jasno, pravilno i da ne sadrži nijednu proturječnost te da je Opći sud ispitao Komisijine argumente.

33. Svojim šestim žalbenim razlogom Komisija ističe da je Opći sud povrijedio načela koja uređuju stjecanje bez osnove jer, s obzirom na to da Unija sada zaračunava kamatnu stopu od samo 0,25% na privremeno naplaćene iznose, primjena stope refinanciranja uvećane za dva postotna boda premašuje stvarno vjerovnikovo oštećenje zbog pada vrijednosti valute i stvarnog bogaćenja Komisije. Ona dodaje da je Opći sud izvrnuo perspektivu time što se pozvao na dužnikovo bogaćenje umjesto da je istražio je li vjerovnik oštećen. Prema njezinu mišljenju, rješenje sadržano u pobijanoj presudi daje financijsku prednost vjerovniku za kojeg je već utvrđeno da je u lošoj vjeri.

34. IPK smatra da nije relevantna kamatna stopa koju Unija trenutačno zaračunava na privremeno naplaćene novčane kazne i da je, ako je ta stopa odrediva, Komisija morala naznačiti koje je kamate prosječno naplaćivala tijekom predmetnog razdoblja.

B – *Moja ocjena*

35. Pitanje kamata na prvi pogled izgleda kao tehnički i relativno sekundaran problem, koji se kao cjelina ne može analizirati ni predočiti. Ono stoga ima veliku praktičnu važnost, s obzirom na to da iznos kamata može ponekad ne samo ne biti simboličan već naprotiv dosegnuti pa čak i prijeći iznos glavne tražbine [9]. Stoga ulozi mogu biti značajni.

36. Budući da u pravu Unije donedavno nisu postojali propisi o kamatama, Sud je postupno stvarao sudsku praksu koja je, iako se čini ustaljenom kad je riječ o priznavanju načela prava na kamate, ipak nedorečena u pogledu temelja i provedbe tog prava.

37. Ispitivanje ove žalbe omogućuje Sudu da pojasni svoju doktrinu o tom pitanju u posebnom kontekstu provođenja mjera potrebnih za izvršenje poništavajuće presude.

38. Kad je Opći sud je u pobijanoj presudi određivao kamate koje se duguju prilikom izvršenja presude kojom se ukida ili smanjuje novčana kazna izrečena društvu zbog povrede pravila tržišnog natjecanja Unije, on je kao obrazac uzeo rješenja iz sudske prakse.

39. Međutim, Opći sud se također pozivao na presude donesene povodom tužbi za naknadu štete podnesenih u općem okviru izvanugovorne odgovornosti Unije ili u specifičnom okviru sporova koji se tiču javne službe Zajednice. Naime, glavnina presuda u kojima je sud Unije morao odlučiti o izračunu kamata donesena je u tom području.

40. Činjenica da se pobijana presuda bez razlike poziva na presude donesene u dva različita područja svjedoči o združenom pristupu osnovanosti, koji valja preispitati istražujući postoje li nepremostive razlike koje sprečavaju stvaranje jedinstvenog sustava.

41. Stoga ću najprije ispitati presude donesene povodom tužbi za naknadu štete, kojih je najviše, zatim ću ispitati odluke o kamatama koje se duguju prilikom izvršenja presude kojom se ukida ili smanjuje novčana kazna te ću potom iz svih tih presuda pokušati napraviti sintezu na temelju koje ću ispitati žalbene razloge.

1. Kamate koje se duguju na tražbine za naknadu štete

42. Iz analize presuda donesenih povodom tužbi za naknadu štete proizlazi da je sudska praksa zauzela jasno stajalište o načelu razlikovanja kompenzacijskih i zateznih kamata te o glavnim posljedicama koje iz toga proizlaze, ali da još uvijek postoje nesigurnosti koje ostavljaju mjesta potencijalnoj sumnji u postojanje ove razlike kao i u postojanje zaista dosljednog sustava.

43. Istražit ćemo taj razvoj tako da ćemo najprije proučiti sâmo načelo razlikovanja, a potom preispitati kako sudska praksa poima kompenzacijske i zatim zatezne kamate.

9 — Za cjelovito istraživanje vidjeti Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest", *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T. i McDonnell, A., Haag, 1997., str. 199. do 216. Za pravila koja se primjenjuju u međunarodnom privatnom pravu i za usporedbu nacionalnih pravnih poredaka vidjeti Kleiner, C., „Les intérêts de somme d'argent en droit international privé, ou l'imbroglio entre la procédure et le fond", *Revue critique de droit international privé* Dalloz, Pariz, sv. 98, br. 4, 2009., str. 639. do 683.

44. U jednome od prvih predmeta iz kojeg proizlazi razlikovanje kompenzacijskih i zateznih kamata postavilo se pitanje u kojoj se mjeri dužnosniku mogu priznati kamate na naknade i naknade štete koje može zahtijevati zbog poništenja odluke kojom mu je odbijen otkaz. Negativan odgovor iz presude Campolongo/Visoka vlast (27/59 i 39/59, EU:C:1960:35) razlikuje zatezne kamate, definirane kao kamate koje „u načelu predstavljaju zakonsku procjenu i određivanje štete uzrokovane zakašnjenjem u ispunjenju neke obveze, pri čemu to zakašnjenje mora biti utvrđeno prethodnom opomenom“ [10], od kompenzacijskih kamata koje „nastaju na ime štete zbog neispunjenja neke obveze bez prethodne opomene“ i čije „plaćanje ovisi o postojanju štete“ [11]. U skladu s tom presudom, valjalo je odbiti zahtjev za plaćanje kamata, ali zbog različitih razloga, ovisno o tome je li se on odnosio na zatezne ili kompenzacijske kamate. U prvom slučaju zahtjev je valjalo odbiti zbog toga što zatezne kamate „uopće nisu zakonski određene“ u pravu Zajednice [12], dok ga je u drugom slučaju valjalo odbiti zbog nepostojanja dokaza o postojanju štete ili čak i tvrdnji o tome.

45. Nakon što je donio brojne presude u kojima je izveo postupovne posljedice razlikovanja, posebno u pogledu načela nedopuštenosti novih zahtjeva [13], Sud je potvrdio načelo tog razlikovanja u presudi Komisija/Brazzelli Lualdi i dr. (C-136/92 P, EU:C:1994:211), donesenoj u predmetu u kojem je bila riječ o naknadi štete koju su pretrpjeli dužnosnici ili službenici Unije zbog ukidanja svojih naknada. U tom pogledu Sud je podsjetio da je on sam morao razlikovati te dvije vrste kamata, posebno kako bi, zbog postupovnih elemenata svojstvenih svakom predmetu koji se pred njime vodio, odlučio da zahtjevi koji su se odnosili na kompenzacijske kamate nisu bili dopušteni, dok su oni koji su se odnosili na zatezne kamate bili dopušteni, ali neosnovani [14]. Iz toga je zaključio da u tim okolnostima nije moguće smatrati da razlikovanje ne proizlazi iz sudske prakse [15].

46. Na sada već klasičan način presuda Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:2000:38), donesena povodom tužbe za naknadu štete, iznova je postavila pravilo da „valja razlikovati zatezne od kompenzacijskih kamata“ [16], iz čega je Sud zaključio da njegova odluka o zateznim kamatama ne može utjecati na odluku o kompenzacijskim kamatama.

47. Odgovor sadržan u tim presudama ima stoga značaj načela. Štoviše, definicije uspostavljene presudama Campolongo/Visoka vlast (EU:C:1960:35) te Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:2000:38) pružile su smjernice za razlikovanje kompenzacijskih i zateznih kamata.

48. Ispitat ćemo uzastopno obje vrste kamata, a počet ćemo s kompenzacijskim kamatama.

a) Kompenzacijske kamate

49. U sporovima o naknadi štete cilj je kompenzacijskih kamata prije svega naknaditi štetu uzrokovanu padom vrijednosti valute nakon nastanka štetnog događaja. Te su kamate, stoga, instrument ponovne procjene štete koji omogućuje da na dužnikovu obvezu ne utječu novčane fluktuacije, čime ju približava obvezi vraćanja vrijednosti. Dodjela tih kamata odražava ideju da, kad se šteta izračuna na temelju podataka koji se odnose na razdoblje u kojem je nastao štetni događaj, njezinu novčanu vrijednost treba ažurirati na dan kad se ona utvrđuje u sudskom postupku.

10 — Vidjeti Zb. str. 826.

11 — Vidjeti Zb. str. 827.

12 — *Idem*

13 — Presude Roumengous Carpentier/Komisija (158/79, EU:C:1985:2, t. 8. do 14.); Amesz i dr./Komisija (532/79, EU:C:1985:3, t. 11. do 17.); Battaglia/Komisija (737/79, EU:C:1985:4, t. 6. do 13.); Amman i dr./Vijeće (174/83, EU:C:1985:288, t. 13.); Culmsee i dr./GSO (175/83, EU:C:1985:289, t. 13.) i Allo i dr./Komisija (176/83, EU:C:1985:290, t. 19.)

14 — Točka 35.

15 — *Idem*

16 — Točka 55.

50. Međutim, valja istaknuti da prihvaćanje kompenzacijskih kamata zapravo općenitije obuhvaća sve nepovoljne posljedice koje proizlaze iz vremena proteklog od nastanka štetnog događaja do dana kad je taj događaj utvrdio sud. U kompenzacijske kamate također može biti uključena financijska šteta povezana s nemogućnošću izvlačenja koristi iz proizvodne djelatnosti [17] ili pretrpljena financijska šteta u vidu gubitka kamata zbog nemogućnosti polaganja dugovanog iznosa na banku [18].

51. Budući da su kompenzacijske kamate sastavni element štete, logično je da se temelje na načelima koja uređuju naknadu štete u okviru izvanugovorne odgovornosti Unije. Na temelju načela naknade cjelokupne štete, naknada štete „ima za cilj da se imovina oštećenika u najvećoj mogućoj mjeri dovede u stanje u kojem se nalazila prije nastanka štete [...]. Iz toga proizlazi da valja [...] voditi računa o padu vrijednosti valute nakon nastanka štetnog događaja“ [19].

52. Osim toga, odštetna funkcija kompenzacijskih kamata ima dvije bitne posljedice.

53. Kao prvo, ona pojašnjava da ih je Sud dodijelio u skladu s tradicionalnim pretpostavkama koje moraju biti ispunjene ako postoji izvanugovorna odgovornost Unije. Sud je, pozivajući se na ustaljenu sudsku praksu, naveo da „je važno da je tužitelj ispunio pretpostavke za izvanugovornu odgovornost kako bi mogao zahtijevati dodjelu kompenzacijskih kamata“ [20]. Međutim, pojasnio je da naknada štete u okviru izvanugovorne odgovornosti „ima za cilj da se imovina oštećenika u najvećoj mogućoj mjeri dovede u stanje u kojem je bila prije njezina nastanka“ [21] i da se, „slijedom toga, kad su ispunjene pretpostavke za izvanugovornu odgovornost, ne mogu zanemariti nepovoljne posljedice koje proizlaze iz vremena proteklog od nastanka štetnog događaja i dana plaćanja naknade štete [...], s obzirom na to da valja voditi računa o padu vrijednosti valute“ [22].

54. Kao drugo, odštetna funkcija kompenzacijskih kamata pojašnjava da se one u pravilu izračunavaju u odnosu na štetu koju je žalitelj stvarno pretrpio, dakle, vodeći računa o stopi inflacije tijekom relevantnog razdoblja. Čini se da je to načelo ustanovljeno, iako u njegovoj konkretnoj primjeni ima i rješenja koja se međusobno razlikuju.

55. Naime, relevantna sudska praksa Suda pokazuje da taj sud iznos kompenzacijskih kamata u pravilu [23] izračunava pozivajući se na stopu inflacije, iako se ta stopa smatra polaznom točkom od koje, čini se, sudac može odstupiti u okviru svoje diskrecijske ovlasti koju ima prilikom ocjenjivanja iznosa štete. Tako je Sud u presudi Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:2000:38), koju je donio u spojenim predmetima C-104/89 i C-37/90, u prvom predmetu smatrao da su tužitelji imali pravo zahtijevati kamate „u visini stope inflacije za razdoblje od dana nastanka štete do dana objave međupresude“ [24] te je stoga na naknadu štete zaračunao kamate po stopi od 1,85% u skladu s podacima Eurostata i navodima stručnjaka, nakon što je, među ostalim, istaknuo da se takva stopa čini „razumnom i gospodarski primjerenom“ [25]. U drugom je predmetu utvrdio da je, prema stručnom izvješću, prosječna stopa inflacije iznosila 1,2% tijekom predmetnog razdoblja te je, s obzirom na to da se to činilo „razumnim i pravičnim“, na dugovanu naknadu štete obračunao kompenzacijske kamate po stopi od 1,5% [26].

56. Sudska praksa Općeg suda je u početku slijedila ta rješenja.

17 — Vidjeti presudu Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:2000:38, t. 43. i 214.)
18 — Vidjeti presudu Berti/Komisija (131/81, EU:C:1985:72, t. 16.)
19 — Vidjeti presudu Grifoni/Komisija (C-308/87, EU:C:1994:38, t. 40.)
20 — Vidjeti presudu Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:2000:38, t. 50.).
21 — *Ibidem* (t. 51.)
22 — *Idem*
23 — Točka 220.
24 — Točka 221.
25 — Točka 352.
26 — Točka 352.

57. Tako je Opći sud u presudi Camar/Vijeće i Komisija (T-260/97, EU:T:2005:283) smatrao da se pad vrijednosti valute mora uzeti u obzir prilikom izračuna naknade štete koja se duguje društvu sa sjedištem u Italiji „prema službenim podacima koje je za [tu državu] izradilo nadležno nacionalno tijelo, od dana nastanka štete“ [27].

58. Presuda Agraz i dr./Komisija (EU:T:2008:526) još je jedan posebno značajan primjer načelâ sudske prakse koja uređuju određivanje kompenzacijskih kamata. U tom je predmetu bila riječ o određivanju stope kompenzacijskih kamata koje je Komisija dugovala za naknadu štete, pri čemu je ta šteta odgovarala povećanju iznosa potpore proizvodnji, koji je bio nepravilno izračunan. Iako su 84 društva tužitelja o tom pitanju postigla dogovor s Komisijom tako da je stopa kompenzacijskih kamata bila određena na temelju stope koju je odredio ESB za glavne operacije refinanciranja, uvećane za dva postotna boda, tri ostala društva nisu postigla dogovor s Komisijom, iako su i ona zahtijevala primjenu istovjetne stope. Opći sud je u konačnici odbio njihov zahtjev i presudio da pad vrijednosti valute „odražava godišnja stopa inflacije u državi članici u kojoj su [predmetna] društva [imala] sjedište, koju je za predmetno razdoblje utvrdio Eurostat […]“ [28]. Osobit je pokazatelj obrazloženje presude kojom je odbijen razlog koji se temelji na postojanju diskriminatornog postupanja između društava s kojima je postignut dogovor i ostalih društava. Naime, Opći sud ističe da se prvonavedena društva nalaze u različitoj situaciji od drugonavedenih „s obzirom na to na temelju nijednog elementa nije bilo moguće dokazati da su ona izgubila prihode zbog toga što nisu mogla uložiti predmetne iznose“ [29]. Tom presudom izlazi na vidjelo činjenica da je određivanje stope kompenzacijskih kamata u odnosu na stopu koju je odredio ESB za glavne operacije refinanciranja, uvećanu za dva postotna boda, opravdano samo ako se pretrpljena šteta ne sastoji samo u gubitku kupovne moći povezanom s padom vrijednosti valute, već također obuhvaća i dodatan gubitak prihoda koji proizlazi iz nemogućnosti ulaganja dugovanih iznosa.

59. Iako je u presudi Idromacchine i dr./Komisija (EU:T:2011:641), koja je mnogo puta navedena u pobijanoj presudi, sadržano isto načelo, u njoj je izveden drukčiji zaključak. Nakon što je Opći sud iznova potvrdio načelo prema kojem pad vrijednosti valute „odražava godišnja stopa inflacije u državi članici u kojoj [predmetna] društva imaju sjedište, koju je za predmetno razdoblje utvrdio Eurostat […] [30], on je u sljedećoj točki [31] na temelju očito deduktivnog rasuđivanja zaključio da Komisija mora platiti kompenzacijske kamate „po stopi koju ESB određuje za glavne operacije refinanciranja, koja se primjenjuje tijekom predmetnog razdoblja, uvećanoj za dva postotna boda“.

60. Zaista ne vidim opravdanje za takvo rješenje. Valja utvrditi da nedostaje poveznica u rasuđivanju, odnosno zaključak da je stopa koju ESB određuje za glavne operacije refinanciranja uvećana za dva postotna boda odraz stope inflacije u predmetnoj državi članici za predmetno razdoblje. U tom pogledu važno je naglasiti da je stopa koju ESB određuje za glavne operacije refinanciranja instrument monetarne politike ESB-a koji toj instituciji omogućuje da utječe na kamatne stope i na likvidnost banaka. Tu se stopu nikako ne može smatrati odrazom prosječne stope inflacije u Uniji ili u europodručju.

61. Prilikom analize rješenja utvrđenih za režim zateznih kamata javljaju se slične nesigurnosti.

27 — Točka 139.
28 — Točka 50.
29 — Točka 52.
30 — Točka 77.
31 — Točka 78.

b) Zatezne kamate

62. Sud je u početku odbijao dodijeliti zatezne kamate zbog toga što „[te kamate] uopće nisu bile zakonski određene u pravu Zajednice“ [32], ali je potom „zahtjev za plaćanje kamata“ [33] bez ikakva zakonskog temelja proglasio dopuštenim, oslanjajući se na opća načela zajednička pravima država članica na koja izričito upućuje članak 215. drugi podstavak UEEZ-a, kasnije članak 288. drugi podstavak UEZ-a, a zatim članak 340. drugi podstavak UFEU-a [34].

63. To načelo, koje je razvijeno na temelju usporednog ispitivanja načela koja su bila na snazi u nacionalnim pravnim poredcima, danas, barem za tražbine Europske unije prema svim dužnicima, ima zakonski temelj u Uredbi Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2002. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica [35] i konkretnije u članku 86. te uredbe, koji predviđa da se, kad se obveza temelji na ugovoru o javnoj nabavi roba i usluga iz glave V. navedene uredbe, na svaki iznos potraživanja obračunava zatezna kamata po stopi koja odgovara onoj koju primjenjuje ESB za svoje glavne operacije refinanciranja uvećanoj za 3,5 postotna boda [36].

64. U skladu s učestalom sudskom praksom koja se temelji na ideji da nije moguće izračunati zatezne kamate na tražbinu čiji iznos nije poznat, obveza plaćanja zateznih kamata može se utvrditi samo ako je iznos glavne tražbine „određen ili barem odrediv na temelju utvrđenih objektivnih elemenata“ [37].

65. Iz toga proizlazi da se na iznos dugovane naknade štete moraju obračunati zatezne kamate od dana objave presude u kojoj je utvrđena obveza naknade štete [38].

32 — Presuda Campolongo/Visoka vlast (EU:C:1960:35, Zb. str. 826. i 827.)

33 — Sud ne kvalificira te kamate kao „zatezne“.

34 — Presude DGV i dr./EEZ (241/78, 242/78 i 245/78 à 250/78, EU:C:1979:227, t. 22.); Dumortier i dr./Vijeće (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79, EU:C:1979:223, t. 25.); Ireks-Arkady/EEZ (238/78, EU:C:1979:226, t. 20.); Interquell Stärke-Chemie i Diamalt/EEZ (261/78 i 262/78, EU:C:1979:22, t. 23.); Pauls Agriculture/Vijeće i Komisija (256/81, EU:C:1983:138, t. 17.); Birra Wührer i dr./Vijeće i Komisija (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 i 282/82, EU:C:1984:341, t. 37.) i Sofrimport/Komisija (C-152/88, EU:C:1990:259, t. 32.). Vidjeti također presudu Schneider Electric/Komisija (T-351/03, EU:T:2007:212, t. 340.).

35 — SL L 357, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 3., str. 7.) Ta je uredba stupila na snagu 1. siječnja 2003.

36 — Vidjeti u tom smislu presudu SGL Carbon/Komisija (T-68/04, EU:T:2008:414, t. 145.).

37 — Vidjeti presude Amman i dr./Vijeće (174/83, EU:C:1986:339, t 19. i 20.); Culmsee i dr./CES (175/83, EU:C:1986:340, t. 19. i 20.); Allo i dr./Komisija (176/83, EU:C:1986:341, t. 19. i 20.); Agostini i dr./Komisija (233/83, EU:C:1986:342, t. 19. i 20.); Ambrosetti i dr./Komisija (247/83, EU:C:1986:343, t. 19. i 20.); Delhez i dr./Komisija (264/83, EU:C:1986:344, t. 20. i 21.) – tih se šest predmeta odnosilo na zahtjeve koje su podnijeli dužnosnici Zajednice kako bi im se isplatile zatezne kamate na dugovane neisplaćene plaće zbog uredbe o usklađivanju primitaka od rada i pondera s retroaktivnim učinkom, koja je bila donesena zbog izvršavanja presude Suda kojom je poništena prethodna uredba; Sud smatra da je određena ili odrediva tražbina utvrđena tek stupanjem na snagu te potonje uredbe jer, s obzirom na to da je Vijeće imalo diskrecijsku ovlast, iznos usklađivanja nije bio izvjestan dok ta institucija nije izvršila svoju nadležnost; de Szy-Tarisse i Feyaerts/Komisija (314/86 i 315/86, EU:C:1988:471, t. 33.) – zahtjev za plaćanje zateznih kamata na dodatne plaće koje su ostvarili na temelju odluke Komisije donesene zbog izvršavanja odluke o poništenju odluke o imenovanju tužiteljâ dužnosnicima na probnom radu jer je sadržavala razvrstavanje u razrede i stupnjeve; Sud ne smatra da se kamate moraju obračunavati od žalbi na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju za dužnosnike, već od odluke o novom razvrstavanju, kojom je tražbina postala određena – i Komisija/Brazzelli Lualdi i dr. (EU:C:1994:211, t. 53.). Vidjeti u istom smislu presude Herkenrath i dr./Komisija (T-16/89, EU:T:1992:24, t. 31.); Weir/Komisija (T-361/94, EU:T:1996:37, t. 52.) – Opći sud dodaje još jedan uvjet za dodjelu zateznih kamata ističući da se te kamate duguju od trenutka kad je glavna tražbina određena ili odrediva i da je „uprava zato nepravilno zakasnila“ s isplatom naknade štete; Pfloeschner/Komisija (T-285/94, EU:T:1995:214, t. 55. i 56.) – zahtjev za ukidanje obračuna starosne mirovine u kojem je korektivni koeficijent koji se primjenjuje na mirovine koje se duguju umirovljenicima s prebivalištem u Švicarskoj bio određen na 100; nakon što je Opći sud poništio obračun mirovina koji se odnosio na prosinac 1993. i utvrdio da je od tog mjeseca tražbina utuživa te da je njezin iznos određen, s obzirom na to je postojao korektivni koeficijent za Švicarsku, viši od 100, on je odredio da se zatezne kamate obračunavaju na neisplaćene mirovine koje se duguju od različitih datuma dospijeća na koje je trebalo izvršiti svaku isplatu u skladu s mirovinskim sustavom; Hivonnet/Vijeće (T-188/03, EU:T:2004:194, t. 45.); Camar/Vijeće i Komisija (EU:T:2005:283, t. 135. i 144. kao i navedenu sudsku praksu) i Schneider Electric/Komisija (EU:T:2007:212, t. 344.) te rješenje Marcuccio/Komisija (T-176/04 DEP II, EU:T:2011:616, t. 36.). Vidjeti također rješenje Michel/Komisija (F-44/13, EU:F:2014:40, t. 82.). Vidjeti na kraju presudu AA/Komisija (F-101/09, EU:F:2011:133, t. 109.), u kojoj je navedeno da „obveza plaćanja zateznih kamata može postojati samo ako je iznos glavne tražbine *ne samo* određen, *već isto tako* i odrediv na temelju objektivnih mjerila“. Taj navod je iznenađujuć, s obzirom na to da je uvjet o određenosti ili odredivosti iznosa tražbine alternativan i nije kumulativan.

38 — Vidjeti presude Roumengous Carpentier/Komisija (158/79, EU:C:1985:2, t. 11.); Battaglia/Komisija (737/79, EU:C:1985:4, t. 10.); Mulder i dr./Vijeće i Komisija (C-104/89 i C-37/90, EU:C:1992:217, t. 35.) – prema Sudu zatezne kamate se obračunavaju od njegove međupresude, koja, iako ne navodi od čega se točno sastoji šteta, određuje elemente potrebne za njezin izračun – kao i presude Camar/Vijeće i Komisija (EU:T:2005:283, t. 135. i 144.) i Schneider Electric/Komisija (EU:T:2007:212, t. 343.).

66. Taj dan je najčešće dan donošenja pravnog temelja u kojem je utvrđeno pravo na tražbinu. Tako zatezne kamate na troškove mogu teći tek od dana donošenja rješenja u kojem su utvrđeni ti troškovi [39].

67. Međutim, ako na dan objave presude iznos glavne tražbine nije određen ni odrediv, zatezne kamate se obračunavaju tek od dana objave presude o plaćanju naknade štete [40].

68. Na ovom je mjestu nužno navesti važno pojašnjenje. Rješenje koje sam upravo izložio, a prema kojem se kamate obračunavaju od presude kojom se utvrđuje obveza naknade štete ili plaćanje naknade štete, logično se primjenjuje samo u sporovima o naknadi štete za koje je svojstveno da prethodno nije određen iznos glavne tražbine, već njega nužno određuje sud. Suprotno tomu, kad je iznos glavne tražbine prethodno određen, u skladu sa sudskom praksom zatezne kamate se obračunavaju od dana kad je dužnik primio prethodnu opomenu da ispuni svoje obveze [41]. Dakle, u sporovima koji se tiču javne službe zatezne kamate se obračunavaju na iznose koji se duguju na temelju Pravilnika o osoblju za dužnosnike u pravilu od dana žalbe podnesene na temelju članka 90. stavka 2. Statuta ili od dana od kojeg su ti iznosi postali plativi, ako je taj dan raniji [42].

69. Kad je riječ o stopi zateznih kamata, ona je bez posebnog opravdanja u pravilnu fiksna kamatna stopa koja u novijoj sudskoj praksi Općeg suda odgovara stopi koju primjenjuje ESB za glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za dva postotna boda [43].

70. Više nezavisnih odvjetnika, među kojima F. Mancini [44], sir G. Slynn [45], W. Van Gerven [46] i G. Tesauro [47], pokušalo je odrediti smjernice na ovom području. Predložili su suprotna rješenja u skladu s kojima je valjalo voditi računa ili o fiksnoj stopi koju je odredio sud, uzevši u obzir „aktualnu financijsku realnost“ [48], ili suprotno tomu o „zakonskoj stopi koja se na dan objave presude Suda primjenjuje u državi članici u kojoj tužitelji obavljaju svoju djelatnost i u kojoj uobičajeno koriste ili ulažu dugovane im iznose“ [49]. Nije potrebno podrobnije analizirati ovo pitanje, već mi preostaje ispitati mogu li se rješenja koja sam izložio prenijeti na kamate koje se duguju na tražbine za povrat.

2. Kamate koje se duguju na tražbine za povrat

71. Sudska praksa u ovom području izvire iz presude Općeg suda Corus UK/Komisija (EU:T:2001:249). Ta je odluka bila donesena povodom spora nastalog nakon presude kojom je smanjen iznos novčane kazne koju je Komisija izrekla jednom društvu zbog povrede pravila o tržišnom natjecanju. Upućeno pitanje se odnosilo na iznos kamata koje Komisija duguje na svotu koju je vratila i koja je bila jednaka razlici između iznosa plaćene novčane kazne i one koju je odredio Opći sud.

39 — Vidjeti presudu Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:1992:217, t. 35.) i Camar/Vijeće i Komisija (EU:T:2005:283, t. 144.).

40 — Vidjeti presude Camar/Vijeće i Komisija (EU:T:2005:283, t. 144. i navedenu sudsku praksu) kao i Schneider Electric/Komisija (EU:T:2007:212, t. 344.).

41 — Za podrobniju analizu sudske prakse u tom području vidjeti Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T. i McDonnell, A., Haag, 1997., str. 211.

42 — Vidjeti presude Jacquemart/Komisija (114/77, EU:C:1978:156, t. 26.); Razzouk i Beydoun/Komisija (75/82 i 117/82, EU:C:1984:116, t. 19.); Roumengous Carpentier/Komisija (EU:C:1985:2, t. 11.); Amesz i dr./Komisija (EU:C:1985:3, t. 14.) i Battaglia/Komisija (EU:C:1985:4, t. 10.).

43 — Vidjeti presude koje navodi Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T. i McDonnell, A., Haag, 1997., str. 203., koji ističe arbitrarnost kojom sud Unije određuje primjenjivu kamatnu stopu.

44 — Vidjeti točku 8. mišljenja u predmetu Pauls Agriculture/Vijeće i Komisija (256/81, EU:C:1983:91).

45 — Vidjeti Zb. str. 2819. i 2820. mišljenja u predmetu Leussink/Komisija (169/83 i 136/84, EU:C:1986:265).

46 — Vidjeti točku 51. mišljenja u predmetu Mulder i dr./Vijeće i Komisija (C-104/89 i C-37/90, EU:C:1992:34).

47 — Vidjeti točku 26. mišljenja u predmetu Grifoni/Komisija (C-308/87, EU:C:1993:362).

48 — Vidjeti Zb. str. 2819. i 2820. mišljenja u predmetu Leussink/Komisija (EU:C:1986:265).

49 — Vidjeti točku 51. mišljenja u predmetu Mulder i dr./Vijeće i Komisija (EU:C:1992:34).

72. Budući da je bila riječ o mjerama koje su potrebne za izvršenje odluke o poništenju, Opći sud je smatrao da se obveza cjelokupnog ili djelomičnog vraćanja nepravilno plaćene novčane kazne ne odnosi samo na njezin glavni iznos nego i na zatezne kamate na taj iznos jer je, kako je on to objasnio, „dodjela *zateznih* kamata[50] na nepravilno plaćeni iznos očito neizostavni dio Komisijine obveze vraćanja u prijašnje stanje zbog poništavajuće presude ili presude kojom se izvršava neograničena nadležnost, s obzirom na to da *restitutio in integrum* nepravilno plaćene novčane kazne ne može isključivati elemente, kao što je to protek vremena, koji zapravo mogu smanjiti njezinu vrijednost“[51].

73. Opći sud je dodao da je radi pravilnog izvršenja takve presude nužno, kako bi vjerovnik bio u cijelosti vraćen u situaciju u kojoj bi se zakonski trebao nalaziti da poništeni akt nije donesen, uzeti u obzir činjenicu da je do tog vraćanja došlo nakon manje ili više dugog razdoblja tijekom kojeg on nije mogao raspolagati iznosima koje je nepravilno platio.

74. Kad je riječ o stopi dugovanih kamata, Opći sud je, pozivajući se na načelo koje je općepriznato u nacionalnim pravima država članica u području stjecanja bez osnove, smatrao da bi ta stopa u načelu morala biti jednaka „zakonskoj kamatnoj stopi ili onoj koju je odredio sud, bez kapitalizacije“[52]. Međutim, Opći sud je odbacio to rješenje vodeći računa o posebnim okolnostima predmetnog slučaja za koji je bilo svojstveno da je Komisija iznos koji je trebala vratiti uložila i da je taj iznos proizveo kapitalizirane kamate[53]. Opći sud je, konačno, vodeći računa o bogaćenju Komisije i oštećenju društva tužitelja, potonjem dodijelio iznos koji je jednak Komisijinim prihodima te zatezne kamate.

75. Slijedom toga je rješenje koje se sastojalo u priznavanja prava na zatezne kamate tijekom čitavog razdoblja nemogućnosti raspolaganja iznosima bilo primijenjeno više puta[54].

3. Spoznaje koje se temelje na sudskoj praksi

76. Iako postoje nesigurnosti glede sredstava kojima pravo Unije raspolaže za borbu protiv učinaka vremena na tražbinu, iz gore navedene sudske prakse izvlačim dvije spoznaje koje će biti korisne za davanje odgovora na žalbene razloge.

77. Prva spoznaja se odnosi na razlikovanje kompenzacijskih i zateznih kamata. Nesporno je da sudska praksa vrlo jasno razlikuje kompenzacijske i zatezne kamata, ali pritom ne pojašnjava mjerila na temelju kojih to čini. Međutim, to razlikovanje nije očigledno samo po sebi jer su kamate s funkcionalne točke gledišta uvijek imale istu ulogu – naknadu gubitka koji je pretrpio vjerovnik jer nije mogao raspolagati svojom tražbinom. Ipak znamo da su kompenzacijske kamate dodatak naknadi štete jer neutraliziraju protek vremena do sudske procjene iznosa štete, neovisno o bilo kakvom zakašnjenju koje je pripisivo dužniku, dok zatezne kamate paušalno obeštećuju posljedice zakašnjenja plaćanja novčane tražbine tako što vjerovniku omogućuju da primi otprilike onoliko koliko bi dobio da je ta sredstva uložio. Smatram da iz toga proizlazi da razlikovanje mora nužno imati ograničeno područje primjene i da ga se mora primjenjivati jedino na sporove o naknadi štete, što je opravdano time da sudac mora odrediti iznos glavne tražbine na koji će se obračunati kamate.

50 — Moje isticanje

51 — Točka 54.

52 — Točka 60.

53 — Točke 62. i 63.

54 — Vidjeti rješenje Holcim (Francuska)/Komisija (T-86/03, EU:T:2005:157, t. 30. i 31.) kao i presude Greencore Group/Komisija (T-135/02, EU:T:2005:457, t. 55. (implicitno rješenje)) i BPB/Komisija (T-53/03, EU:T:2008:254, t. 487. i 488.).

78. Druga spoznaja se odnosi na temelj prava na zatezne kamate nakon što sud Unije donese odluku o poništenju. U sudskoj se praksi oblikovalo načelo prema kojem se to pravo izravno temelji na članku 266. prvom podstavku UFEU-a i proizlazi iz obveza institucije tuženika da poduzme mjere koje su potrebne za poništenje učinaka poništenog akta i vraćanje zainteresiranih osoba u situaciju u kojoj su se nalazile prije njegova donošenja.

79. Iz te sudske prakse zaključujem da bi glavna briga suda Unije morala biti da u slučaju poništenja u najužem mogućem opsegu primijeni načelo *restitutio in integrum*, što podrazumijeva povratak na *statu quo ante* tako da osigura da se svaka osoba vrati u prvotnu situaciju, bez gubitaka i koristi.

80. Valja sada provjeriti je li pobijana presuda u skladu s tim zahtjevom i gore navedenim načelima.

4. Odgovor na žalbene razloge

81. Šest gore navedenih žalbenih razloga temelji se na četiri niza kritika. Prvi niz se odnosi na pravni temelj tražbine IPK-a, drugi se tiče razlike između kompenzacijskih i zateznih kamata, treći se odnosi na obrazloženje presude, a četvrti na izračun kamata.

a) Prigovor koji se odnosi na pravni temelj tražbine IPK-a

82. Opći sud je u točkama 34. i 41. pobijane presude smatrao da je sporna odluka jedini pravni temelj predmetne glavne tražbine.

83. U tom pogledu valja podsjetiti da iz članka 264. prvog podstavka UFEU-a, u skladu s kojim, „ako je tužba osnovana, Sud [...] proglašava predmetni akt ništavim“, proizlazi da poništenje tog akta od strane suda Unije dovodi do njegova nestanka iz pravnog poretka Unije. U skladu s formulom koja je razvijena u ustaljenoj sudskoj praksi Općeg suda taj nestanak je „sama bit“ poništenja [55]. U skladu s općim pravilom *ex tunc* učinka poništenja, učinci akta su, u načelu, retroaktivno poništeni, osim ako Sud, u skladu s člankom 264. drugim podstavkom UFEU-a, ne navede koji se učinci akta koji je proglašen ništavim moraju smatrati konačnim.

84. Kako to Komisija pravilno tvrdi, poništenje odluke od 13. svibnja 2005. od strane Općeg suda je zbog retroaktivnog učinka „oživilo“ odluku o dodjeli financijske potpore i stranke vratilo u situaciju u kojoj su se nalazile u trenutku donošenja te odluke.

85. Suprotno onomu što je Opći sud smatrao u točki 34. pobijane presude, to što je razlog za to poništenje bilo Komisijino nepoštovanje relevantnog zastarnog roka ne uzrokuje ograničavanje suštinskog opsega tako objavljenog poništenja, koje je proizvelo retroaktivne učinke. Stoga je Opći sud, time što je naveo spornu odluku kao jedini temelj tražbine IPK-a, počinio pogrešku koja se tiče prava.

86. Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, prigovori protiv sporednih obrazloženja ili obrazloženja koja nisu nužna potpora izreci ne mogu dovesti do ukidanja odluke Općeg suda i slijedom toga su bespredmetni [56].

55 — Vidjeti u tom smislu rješenja SIR/Vijeće (T-142/11, EU:T:2011:333, t. 22.); Petroci/Vijeće (T-160/11, EU:T:2011:334, t. 19.); Afriqiyah Airways/Vijeće (T-436/11, EU:T:2012:10, t. 15.); Ayadi/Komisija (T-527/09, EU:T:2012:35, t. 30.) i Rautenbach/Vijeće i Komisija (T-222/11, EU:T:2012:409, t. 15.).

56 — Vidjeti osobito presude Ryanair/Komisija (C-287/12 P, EU:C:2013:395, t. 86. i navedenu sudsku praksu) kao i Dow Chemical/Komisija (C-179/12 P, EU:C:2013:605, t. 63. i 76.).

87. U predmetnom slučaju valja utvrditi da je obrazloženje Općeg suda iz točke 34. njegove presude, koje je samo odgovor na žalbene razloge koji se odnose na lošu vjeru, dodatno obrazloženje u odnosu na ono navedeno u točki 33. Kad je riječ o pozivanju na pravni temelj predmetne glavne tražbine, navedenom u točki 41. pobijane presude, ono nije nužna potpora izreci pobijane presude, koja određuje 15. travnja 2011. kao dan nastanka obveze plaćanja zateznih kamata.

88. Posljedično, ovaj prvi prigovor valja odbiti kao bespredmetan.

b) Prigovor koji se odnosi na razliku između kompenzacijskih i zateznih kamata

89. Drugim žalbenim razlogom Komisija tvrdi da pobijana presuda ni na koji način ne razlikuje kompenzacijske i zatezne kamate, iako te dvije vrste kamata, sukladno mišljenju Komisije, imaju različitu prirodu.

90. Čini mi se da ovaj prigovor nije osnovan te štoviše smatram da pobijanoj presudi valja uputiti kritiku u suprotnom smislu i prigovoriti joj da razlikuje dvije vrste kamata, pri čemu je Opći sud, po mojem mišljenju, pogrešno kvalificirao kao „kompenzacijske“ kamate one kamate koje su dospjele prije presude od 15. travnja 2011.

91. Naime, u okolnostima ovog slučaja poništenje odluke od 13. svibnja 2005. presudom od 15. travnja 2011. „oživilo“ je odluku o dodjeli financijske potpore i vratilo stranke u situaciju u kojoj su se nalazile u trenutku donošenja te odluke.

92. Dakle, Komisija je zbog *ex tunc* učinka poništenja bila dužna platiti sigurnu, određenu i utuživu glavnicu koja se sastojala od iznosa koje je bilo potrebno platiti ili vratiti IPK-u. Stoga je na tražbinu IPK-a trebalo platiti zatezne kamate koje su, na iznos koji je bilo potrebno platiti, tekle od zahtjeva koji je u tom smislu podnio IPK, a na iznos koji je bilo potrebno vratiti, od dana kad ga je IPK isplatio Komisiji.

93. U tom pogledu smatram da, iako plaćanje zateznih kamata u slučaju poništenja odluke o povlačenju financijske potpore nije ništa drugo nego mjera izvršenja poništavajuće presude u smislu članka 266. prvog podstavka UFEU-a, priznanje kompenzacijskih kamata suprotno tomu nadilazi okvir mjera izvršenja i ulazi u okvir primjene članka 266. drugog podstavka UFEU-a, koji se poziva na opća načela koja su zajednička državama članicama glede prava izvanugovorne odgovornosti Unije. Međutim, iako je Opći sud utvrdio da je Komisija priznala da duguje glavnicu i zatezne kamate od 15. travnja 2011., iz pobijane presude ne proizlazi da je spornom odlukom ta institucija priznala svoju odgovornost i pravo IPK-a na naknadu štete.

94. U tim okolnostima smatram da je jedini prigovor koji se može istaknuti Općem sudu taj da nije pravilno kvalificirao kamate dospjele prije presude od 15. travnja 2011., pri čemu nije uzeo u obzir naziv koji je koristila Komisija. Posljedično, valja odbiti prigovor koji se temelji na nepostojanju razlikovanja kompenzacijskih i zateznih kamata.

c) Prigovor koji se temelji na nedostatnosti i proturječnosti obrazloženja

95. Trećim žalbenim razlogom Komisija ističe da je rješenje Općeg suda o paušalnom povećanju stope kompenzacijskih kamata i o danu nastanka obveze plaćanja zateznih kamata nedostatno obrazloženo.

96. Odgovor na ovaj žalbeni razlog može stvoriti nesigurnost.

97. Opseg obveze obrazlaganja Općeg suda mora se ocijeniti u odnosu na sadržaj i pojašnjenja argumenata na koje se stranke pred njim pozivaju. U tom pogledu, valja podsjetiti da je Komisija u svojem odgovoru na tužbu pred Općim sudom tvrdila da povećanje stope za glavno refinanciranje za dva postotna boda nije bilo opravdano jer, suprotno sudskoj praksi, podrazumijeva neosnovano bogaćenje vjerovnika u lošoj vjeri te je stoga protivno načelima pravde i pravičnosti.

98. Međutim, kao što i proizlazi iz točaka 34., 36., 37. i 38. pobijane presude, Opći sud je istaknuo da je to bogaćenje bilo u skladu sa sudskom praksom tog suda, da ne mora ovisiti o stvarnoj stopi inflacije i da je proizašlo iz želje da se izbjegne stjecanje bez osnove koje je u suprotnosti s općim načelima prava Unije.

99. Stoga to obrazloženje pruža odgovor na svaki prigovor Komisije zbog čega predlažem odbijanje ovog žalbenog razloga.

100. Međutim, moguće je imati zadršku glede priznanja da obrazloženje koje se poziva na jednu ili više prethodnih odluka koje same nemaju obrazloženja ispunjava uvjet obrazlaganja. Naime, valja utvrditi da presude na koje se pozivao Opći sud ne sadrže posebno objašnjenje razloga zbog kojeg je stopa zateznih kamata određena na istoj visini kao i kamatna stopa ESB-a za glavne operacije refinanciranja, uvećana za dva postotna boda.

101. Ako bi Sud iz prethodno navedenoga zaključio da je obrazloženje nedostatno, predložio bih mu da izmijeni obrazloženje kako bi mogao odbiti žalbeni razlog.

102. Smatram da koncept paušalnosti zateznih kamata podrazumijeva određivanje jedinstvene kamatne stope. Izbor Općeg suda glede određivanja ove stope može biti obrazložen i odobren time što odražava prosječne zakonske ili sudske stope zateznih kamata koje se primjenjuju u državama članicama. Ipak dvojim nije li više u skladu s pravičnošću i zahtjevima pravne sigurnosti da se u budućnosti stopa zateznih kamata koje su obračunate na tražbine koje duguju institucije Unije uskladi sa stopama zateznih kamata obračunatih na tražbine čiji nositelj može biti svatko, koja od stupanja na snagu Uredbe br. 2342/2002 odgovara stopi koju primjenjuje ESB za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za 3,5 postotna boda.

103. Svakako mi se čini da valja odbiti prigovor koji se odnosi na obrazloženje pobijane presude.

d) Prigovor koji se odnosi na izračun kamata

i) Izračun kamata dospjelih nakon objave presude od 15. travnja 2011.

104. Prigovor koji se odnosi na zatezne kamate dospjele nakon 15. travnja 2011. podnesen je u okviru trećeg žalbenog razloga, koji istodobno kritizira i načelo prava na te kamate i dan nastanka obveze plaćanja.

105. Valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, nadležnost Suda u okviru žalbe ograničena na ocjenu pravnih utvrđenja u vezi s razlozima navedenima u prvom stupnju postupka te se stoga razlog koji je prvi put iznesen u tom stupnju postupka mora smatrati nedopuštenim [57].

106. U predmetnom slučaju valja utvrditi da Komisija pred Općim sudom nije osporavala pravo IPK-a na zatezne kamate i da je na raspravi priznala da duguje te kamate od objave presude od 15. travnja 2011.

57 — *Ibidem* (t. 82.)

107. Prigovori koji se odnose na nedostatak pravne osnove obveze plaćanja zateznih kamata i na pogrešku koja se tiče prava koja je počinjena u odnosu na određivanje dana nastanka obveze plaćanja tih kamata su, dakle, novi i stoga nedopušteni.

ii) Izračun kamata obračunatih prije objave presude od 15. travnja 2011.

108. Ovaj prigovor je na različite načine naveden u prvom i petom žalbenom razlogu. U okviru tih razloga Komisija ističe da Opći sud, time što je paušalno odredio stope kompenzacijskih kamata na istoj razini kao i kamatnu stopu ESB-a za glavne operacije refinanciranja, uvećanu za dva postotna boda, s jedne strane, nije uzeo u obzir sudsku praksu Suda prema kojoj te kamate imaju za cilj neutralizirati inflaciju i, s druge strane, povrijedio je načela koja se primjenjuju u području stjecanja bez osnove.

109. Zbog prethodno iznesenih razloga smatram da su kamate obračunate prije presude od 15. travnja 2011. bile nepravilno kvalificirane kao kompenzacijske, a zapravo je bila riječ o zateznim kamatama.

110. Stoga je prigovor koji se temelji na neuzimanju u obzir sudske prakse Suda prema kojoj kompenzacijske kamate imaju za cilj neutralizirati inflaciju bespredmetan.

111. Prigovor koji se temelji na povredi općeg načela koje zabranjuje stjecanje bez osnove ne čini mi se osnovanim.

112. S jedne strane, kao što sam to prethodno istaknuo, smatram da pravo na zatezne kamate izravno proizlazi iz obveze vraćanja u početnu situaciju, koja proizlazi iz poništenja, i ne temelji se na stjecanju bez osnove.

113. S druge strane, ako načelo zabrane stjecanja bez osnove može ugroziti automatsku primjenu prava na zatezne kamate, smatram da Komisija nije dokazala da kamatna stopa koju je odredio Opći sud nadilazi oštećenje koje je pretrpio IPK i stvarno bogaćenje Komisije. Kao što sam to gore objasnio, kamate koje duguje Komisija nužno su zatezne i ne naknađuju gubitak vrijednosti tražbine zbog inflacije, nego paušalno naknađuju štetu zbog nemogućnosti ostvarenja te tražbine. Također ne vidim razloge zbog kojih bi se moralo voditi računa o kamatnoj stopi koja se primjenjuje na privremeno naplaćene novčane kazne.

114. Posljedično, predlažem da se ovaj prigovor odbije.

iii) Prigovor koji se odnosi na kapitalizaciju kamata

115. Ovim prigovorom, koji je istaknut u trećem žalbenom razlogu, Komisija prigovara da je pobijana presuda kapitalizirala kamate time što je odredila da se zatezne kamate obračunavaju do cjelokupne isplate na temelju glavnog iznosa tražbine uvećanog za ranije obračunate kompenzacijske kamate.

116. Kao što sam to već naveo, smatram da su kamate koje Komisija duguje zatezne, neovisno o tome obračunavaju li se prije ili nakon presude od 15. travnja 2011.

117. Te kamate stoga ne predstavljaju dodatnu štetu u odnosu na glavnu tražbinu, pri čemu bi sama ta šteta stvarala kamate. Čini mi se da je Opći sud, time što je odredio kapitalizaciju zateznih kamata obračunatih prije 15. travnja 2011. uzimajući u obzir njihovu navodnu kompenzacijsku prirodu, počinio pogrešku koja se tiče prava.

118. Međutim, valja se zapitati mogu li zatezne kamate biti kapitalizirane. S tim u vezi dvojim glede osnovanosti tvrdnje prema kojoj kapitalizacija zateznih kamata, u načelu, ne može biti odobrena [58]. Sukladno općim načelima zajedničkim pravima država članica, većina sustava priznaje kapitalizaciju kamata, doduše, pod vrlo različitim uvjetima, ako je podnesen zahtjev u tom smislu [59].

119. Dvojim mora li sudac Unije imati marginu prosudbe u tom području i biti ovlašten odlučivati o kapitalizaciji zateznih kamata u slučajevima kad mu se čini da je to pravično.

120. Međutim, u predmetnom slučaju ne pronalazim nijednu posebnu okolnost koja opravdava odobrenje kapitalizacije kamata u korist IPK-a.

121. Stoga mi se prigovor čini osnovanim.

122. Na temelju članka 61. Statuta Suda, „ako je žalba osnovana, Sud ukida odluku Općeg suda“ i može „sam konačno odlučiti o sporu, ako stanje postupka to dopušta, ili može vratiti predmet na odlučivanje Općem sudu“.

123. U ovom slučaju Sud može jednostavno konačno odlučiti o sporu tako da zatezne kamate moraju biti izračunane na temelju glavnog iznosa predmetne tražbine.

IV – **Troškovi**

124. Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad je žalba osnovana i Sud sam konačno odluči o sporu, Sud odlučuje o troškovima. U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Međutim, članak 138. stavak 3. navedenog poslovnika predviđa da, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, Sud može podijeliti troškove ili odlučiti da svaka stranka snosi vlastite troškove.

125. U ovom slučaju, s obzirom na činjenicu da su obje stranke djelomično uspjele u postupku, smatram da valja odlučiti da svaka od njih snosi vlastite troškove ovog žalbenog postupka.

V – **Zaključak**

126. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da:

1. ukine presudu IPK International/Komisija (T-671/11, EU:T:2013:163), ali samo u dijelu u kojem nalaže da se odredi da se zatezne kamate obračunavaju do plaćanja cjelokupnog iznosa određenog na temelju glavnog iznosa tražbine uvećanog za ranije obračunate kamate;

2. odredi da se zatezne kamate obračunavaju do plaćanja cjelokupnog iznosa određenog jedino na temelju glavnog iznosa tražbine;

3. odbije žalbu u preostalom dijelu;

4. naloži da svaka stranka snosi vlastite troškove.

58 — Vidjeti točku 42. pobijane presude.

59 — Vidjeti Komisija za europsko ugovorno pravo, „Capitalisation des intérêts“, *Principes du droit européen du contrat*, sv. br. 2, Société de législation comparée, Pariz, 2003., str. 583. do 587.